

2. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни у мережевому он-лайн просторі. Навчальний посібник. Київ : ВІКНУ, 2016. 286 с.
3. Joseph S. Nye. Soft Power: The Means To Success In World Politics. USA, NY : Public Affairs, 2005. 191 p.

УДК 621.039.586

В. Стручок

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ВПЛИВ ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРА НА ВИНИКНЕННЯ ТЕХНОГЕННИХ АВАРІЙ

V. Struchok

THE INFLUENCE OF THE HUMAN FACTOR ON OCCURRENCE OF TECHNOGENIC ACCIDENTS

При дослідженні причин виникнення аварії на Чорнобильській атомній електростанції (АЕС), що сталася 26 квітня 1986 року, було встановлено, що мав місце цілий комплекс як об'єктивних, так і суб'єктивних факторів, що призвів до цієї вибухової аварії.

До об'єктивних головних факторів, зокрема, належать значні недоліки у конструкції стержнів системи регулювання та захисту реактора типу РБМК та структури і значень нейтронно-фізичних характеристик його активної зони [2].

Однак, звертає на себе увагу вплив суб'єктивного, людського фактора на виникнення вибухової аварії, оскільки в офіційних повідомленнях про аварію першопричиною її виникнення було визначено помилки експлуатаційного персоналу станції. Тоді, коли відповідальність за аварію несуть сотні спеціалістів різних галузей економіки, що є дотичними до ядерної енергетики. Тут необхідним є врахування існуючих на той час більше 30 років підходів до ядерної енергетики, ізолюваності від вчених інших країн і досягнень зарубіжної науки, процедури погодження проєктів, над секретності робіт у цій галузі, що рано чи пізно мало призвести до аварії.

Але, очевидним є, що на той час значний вплив на роботу експлуатаційного персоналу мав встановлений тоді адміністративно-командний метод управління в економіці СРСР, у тому числі й у енергетиці. Зокрема, випробування на реакторі IV енергоблоку вважалися важливими і 25 квітня 1986 року була третя спроба їх провести. Експеримент мали провести вдень 25 квітня. І персонал почав його проведення та знизив потужність блока, щоб провести наступні операції. Однак, експеримент був зупинений на вимогу диспетчерської служби енергомереж, яка заборонила відключення блоку на період проходження вечірнього періоду навантажень. Дана перерва після зниження потужності блока до 50% значно зменшила запас реактивності, скоротила кількість занурених в активну зону стержнів системи управління і захисту реактора, що призвело до «отруєння» реактора, попадання його в «йодну яму». Персоналу не можна було погоджуватись з диспетчерами, а необхідно було увімкнути систему захисту реактора в роботу. Крім цього, для проведення цієї роботи необхідний був час, співрозмірний з призупиненням експерименту, що в умовах адміністративно-командної системи управління було неможливим. Важливим є й те, що персонал вважав, що дані випробування носять чисто електротехнічний характер. Програма випробувань не була достатньо проаналізована спеціалістами, що відповідають за безпеку роботи АЕС, тому у ній були відсутні відповідні спеціальні розділи з безпеки, також програма не була погоджена з головним конструктором і науковим керівником. Ці дії і призвели до тяжких аварійних наслідків на АЕС.

У цілому статистичні дані свідчать, що 80% аварійних ситуацій у промисловості виникає внаслідок помилок або халатності, що допускається обслуговуючим персоналом об'єкта [1].

Література

1. Стручок В., Стручок О. Забезпечення промислової безпеки підприємств харчової та переробної промисловості. Збірник тез доповідей XVII наукової конференції ТНТУ ім. Івана Пулюя, 20-21 листопада 2013 року. Т.: ТНТУ, 2013. С. 98.
2. Чернобыль. Десять лет спустя. Неизбежность или случайность? Под ред. А.Н.Семенова. М.: Энергоатомиздат, 1995. С. 110-132.

УДК 341.232.7+343.9

Н. Шостаківська, канд. пед. наук, доц.; А. Маліновський

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

N. Shostakivska, Ph.D., Assoc. Prof.; A. Malinovskyi

THE IMPACT OF HOSTILITIES ON THE LIFE OF THE CIVILIAN POPULATION

24 лютого 2022 року для українців назавжди поділило життя на «до» і «після». З початком повномасштабного вторгнення РФ населення кожної області в повній мірі відчуло як психологічний, так і фізичний, економічний та навіть духовний вплив на життя та здоров'я. Важко визначити сферу життя, яку б не зачепила війна. У кожному конкретному випадку міра впливу на особистість буде різною і це залежить від цілого ряду причин. Протягом декількох тижнів після вторгнення близько 16 мільйонів українців були вимушені покинути свої домівки та шукати притулку за кордоном та в інших частинах України. За прогнозами ВООЗ кожен четвертий наш громадянин можливо має психічний розлад, при чому 10 % людей, які пережили травмуючі події, пізніше матимуть симптоми психологічної травми, а ще 10 % демонструватимуть поведінкові зміни або психологічні розлади, які стануть перешкодою для повноцінної участі в повсякденному житті [1].

Проаналізувавши впливи, які чинять військові дії на життя цивільного населення можна поділити їх на кілька категорій: фізичні, психічні та економічні, при чому всі вони настільки взаємно пов'язані, що часто досить важко відділити одні від інших, особливо, якщо розглядати їх у контексті впливу на здоров'я. Метою нашої роботи було узагальнити та систематизувати чинники впливу на життєдіяльність цивільного населення під час військових дій і окреслити можливості уникнення негативних наслідків.

Станом на 1 серпня обсяг прямих збитків економіки України від пошкодження та руйнування житлових і нежитлових будівель та інфраструктури збільшився до 108,3 млрд доларів США [2]. Ця інформація стосується кожного українця тому, що хтось у цю суму включає безпосередню втрату чи пошкодження житла або майна, втрату, або зміну роботи чи місця проживання і це лише індивідуальні зміни. А у масштабі країни це відсутність зростання валового національного продукту, низькі темпи зростання соціальних виплат, відсутність зростання заробітних плат і як наслідок збільшення вартості товарів та послуг і зниження рівня життя. В кожному індивідуальному випадку міра впливу цього фактору буде різною, що в основному залежатиме від базового матеріального рівня тієї чи іншої сім'ї на початок військових дій.